

ΚΡΙΣΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΚΑΝΑΔΑ – ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΑ: ΚΕΜΠΕΚ

ΠΕΡΙ ΚΑΝΑΔΑ

Ο **Καναδάς** είναι χώρα της Βόρειας Αμερικής, η δεύτερη μεγαλύτερη σε έκταση χώρα της γης. Έχει σήμερα πληθυσμό περί τα 37 εκατομμύρια κατοίκους.

Η ονομασία της χώρας προέρχεται, κατά πάσα πιθανότητα, από την λέξη των αυτοχθόνων Ινδιάνων Χιούρον «kanata», που σημαίνει «χωριό» ή «καταυλισμός».

Ως πρώην αποικία της Μεγάλης Βρετανίας, είναι μέλος της Κοινοπολιτείας των Εθνών (γνωστή παλαιότερα ως **Βρετανική Κοινοπολιτεία**) η οποία τυγχάνει εθελοντική - ελεύθερη ένωση 52 ανεξάρτητων κρατών, των οποίων συνεκτικός ιστός είναι ότι ήσαν όλες πρώην αποικίες της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, έχοντας και τυπικώς σήμερα ως κεφαλή τους τον βασιλιά του Ηνωμένου Βασιλείου.

Πρωτεύουσα του Καναδά είναι η **Οττάβα**. Εκεί έχουν την έδρα τους η Βουλή του Καναδά, το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας, τα Υπουργεία καθώς και σχεδόν όλες οι καναδικές κυβερνητικές υπηρεσίες.

Ο Καναδάς είναι ουσιαστικά δημιούργημα Άγγλων και Γάλλων αποίκων που δεν θέλησαν να ακολουθήσουν την Αμερικανική Επανάσταση του 1776 κατά του βρετανικού στέμματος. Η ιστορία του Καναδά χαρακτηρίζεται από διαπραγματεύσεις, συνθήκες και συμβιβασμούς, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι **δεν υπήρξαν βίαιες τάσεις προς υλοποίηση βαθμηδόν ποικίλων σταδίων αποσχιστικών επεισοδίων στην σύγχρονη καναδική ιστορία ιδίως της τελευταίας πεντηκονταετίας!**

Σήμερα ο Καναδάς είναι μία ανεπτυγμένη ομοσπονδιακή χώρα. Το ετήσιο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν του (ΑΕΠ/GDP) για το έτος 2017 ανέρχεται στο ποσό των 1,653 τρισεκατομμυρίων US δολαρίων. Είναι ιδρυτικό μέλος του NATO όπως επίσης και μέλος των G(group) 7 περισσότερο αναπτυγμένων κρατών του κόσμου.

Ο Καναδάς έχει οργανώσει :

- α) 21η Θερινή Ολυμπιάδα το **1976** στο **Μόντρεαλ** (Σ' αυτήν υπήρξε χαρακτηριστική παρέκκλιση τήρησης αρχικού προϋπολογισμού)
- β) 15η Χειμερινή Ολυμπιάδα το **1988** στο **Κάλγκαρυ**
- γ) 21η Χειμερινή Ολυμπιάδα το **2010** στο **Βανκούβερ**

Διοικητικά αποτελείται από δέκα «Επαρχίες» και τρία «Εδάφη» υπό ομοσπονδιακό έλεγχο.

Οι **δέκα Επαρχίες (Provinces)** είναι:

Αλμπέρτα (Alberta), Βρετανική Κολομβία (British Columbia), Μανιτόπα (Manitoba), Νιου Μπράνσγουικ (New Brunswick), Νέα Γη & Λαμπραντόρ (Newfoundland and Labrador), Νέα Σκωτία (Nova Scotia), Οντάριο (Ontario), Νήσος του Πρίγκηπα Εδουάρδου (Prince Edward Island), **Κεμπέκ (Quebec)**, και Σασκάτσουάν (Saskatchewan).

Τα **τρία Ομοσπονδιακά Εδάφη (Territories)** είναι:

Βορειοδυτικά Εδάφη (Northwest Territories), Γιούκον (Yukon), και Νούναβουτ (Nunavut) που δημιουργήθηκε μόλις το 1999.

Η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ των δύο δομών, είναι ότι οι Επαρχίες κατέχουν εξουσία και κυριαρχία με βάση το Συνταγματικό Νόμο / Constitution Act του 1867 (ο οποίος σημειωτέον συνιστά το μεγαλύτερο μέρος του εν ισχύ αναθεωρημένου καναδικού συντάγματος του 1982 το οποίο -σπεύδω να επισημάνω όσον αφορά τη θεματική μας- ότι το Κοινοβούλιο της Επαρχίας του Κεμπέκ δεν έχει ακόμα επικυρώσει), ενώ η εξουσία που κατέχουν οι κυβερνήσεις των Εδαφών παρέχεται από το Καναδικό Κοινοβούλιο.

Οι προναφερθείσες εξουσίες που πηγάζουν από το Συνταγματικό Νόμο του 1867 διαμοιράζονται μεταξύ της Ομοσπονδιακής κυβέρνησης και των κυβερνήσεων των Επαρχιών και ασκούνται αποκλειστικά και ξεχωριστά από αυτές.

Αλλαγή στο διαχωρισμό των εξουσιών της κεντρικής και των περιφερειακών κυβερνήσεων θα απαιτούσε Συνταγματική μεταρρύθμιση, ενώ παρόμοια αλλαγή που αφορά τα Εδάφη μπορεί να γίνει μόνο με νομοθετική πράξη του Κοινοβουλίου ή της Κεντρικής Κυβέρνησης του Καναδά.

Όπως αναφέρθηκε, επίσημη **κεφαλή του Καναδά είναι ο εκάστοτε βασιλιάς της Βρετανίας**, τον οποίο αντιπροσωπεύει ο Γενικός Κυβερνήτης του (Καναδά). Ουσιαστικά, την εξουσία στο Καναδά την έχει ο πρωθυπουργός της χώρας και η Καναδική Βουλή, η οποία αποτελείται από **δύο σώματα**: το **Κοινοβούλιο** και την **Γερουσία**. Τα **308 μέλη** του Κοινοβουλίου εκλέγονται με απευθείας ψηφοφορία ανά τέσσερα χρόνια, ενώ τα **105 μέλη** της Γερουσίας είναι ισόβια και διορίζονται από τον Γενικό Κυβερνήτη του Καναδά, κατόπιν υποδείξεως του πρωθυπουργού. Το Κοινοβούλιο έχει νομοθετική εξουσία και η Γερουσία ελέγχει και επικυρώνει τους νόμους. Ο Γενικός Κυβερνήτης του Καναδά διορίζεται από τον Καναδό πρωθυπουργό για θητεία τεσσάρων ετών.

Το πολίτευμα της χώρας είναι η Ομοσπονδιακή Βασιλευόμενη Δημοκρατία στα πρότυπα του Συστήματος Γουεστμίνστερ. Δηλαδή του κοινοβουλευτικού συστήματος διακυβέρνησης όπως διαμορφώθηκε από το Βρετανικό σύστημα και λειτουργεί στο παλάτι του Γουεστμίνστερ, την έδρα του Κοινοβουλίου του Ηνωμένου Βασιλείου..

Τα αγγλικά και τα γαλλικά είναι οι δύο επισήμως αναγνωρισμένες γλώσσες στον Καναδά. Συγκεκριμένα:

*The **Official Languages Act** is a Canadian law that came into force on September 9, 1969, which gives French and English equal status in the government of Canada. This makes them "official" languages, having preferred status in law over all other languages. Although the Official Languages Act is not the only piece of federal language law, it is the legislative keystone of Canada's **official bilingualism** (1). It was substantially amended in 1988. Both languages are equal in Canada's government and in all the services it controls, such as the courts, e.tc*

(1) Official bilingualism is the term used in Canada to collectively describe the policies, constitutional

provisions, and laws that ensure legal equality of English and French in the Parliament and courts of Canada, protect the linguistic rights of English and French-speaking minorities in different provinces, and ensure a level of government services in both languages across Canada.

Βάσει νόμου (**Bill 101**) ⁽²⁾ ψηφισμένου το **1977** από το Κοινοβούλιο του Κεμπέκ τα γαλλικά ορίστηκαν ως η μόνη επίσημη γλώσσα της Επαρχίας. Το νομοθέτημα αυτό αντικατέστησε προηγούμενο (**Bill 22**) του **1974** που 'χε ορίσει τη γαλλική ως αποκλειστική επίσημη γλώσσα στους τομείς εμπορίας / διαφήμισης καθώς και εκπαίδευσης.

Αξίζει να τονιστεί ότι κι αυτός ο νόμος του κοινοβουλίου του Κεμπέκ είχε έρθει σε αντικατάσταση προγενέστερου που 'χε ψηφίσει (**Bill 63**), το 1969 με δυνητικό στόχο την προώθηση χρήσης της γαλλικής γλώσσας στην Επαρχία. ("Law to promote the French language in Quebec").

Τα αγγλικά είναι η επίσημη γλώσσα (σχεδόν) όλου του υπόλοιπου Καναδά.

(2) The act made French the official language in a number of areas:

- Language of services (must be primarily offered in French)
- Language of commercial signing (the use of French was required)
- Language of labour relations and business (businesses wanting to deal with the state had to apply for francization programs)
- Language of instruction (English-language public school was restricted to children who had a "sufficient" knowledge of this language)
- Language of legislation and justice (priority was given to French texts in case of ambiguity /ασάφειας).

ΠΕΡΙ ΚΕΜΠΕΚ

Το **Κεμπέκ**, όπως ειπώθηκε είναι μία από τις δέκα Επαρχίες του Καναδά με πρωτεύουσα την ομώνυμη πόλη.

Το Κεμπέκ αποτελεί μία από τις τέσσερις αρχικές Επαρχίες που ίδρυσαν την Καναδική Συνομοσπονδία (**Canadian Confederation**) την 1η Ιουλίου 1867. Συγκεκριμένα όταν σχηματίστηκε ο Καναδάς το 1867, τρεις επαρχίες της ... Βρετανικής Βόρειας Αμερικής: το Νιου Μπράνσγουικ, η Νέα Σκωτία και η Επαρχία του Καναδά (που με το σχηματισμό του Καναδά χωρίστηκε στο σημερινό Οντάριο και στο Κεμπέκ) ενώθηκαν για να σχηματίσουν την τότε νέα ομόσπονδη αποικία (Colony).

Οι Κεμπεκιώτες (έτσι αυτοαποκαλούνται σήμερα) είναι στην πλειονότητα γαλλικής καταγωγής και γι' αυτό η Επαρχία είναι επισήμως γαλλόφωνη. Ο πληθυσμός του Κεμπέκ ανέρχεται σε περίπου οκτώ εκατομμύρια κατοίκους με οριακά αυξητικές τάσεις σύμφωνα με την απογραφή του 2011, και αντιπροσωπεύει το 24% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Η έκταση της επαρχίας ισοδυναμεί σε 15,4% της συνολικής έκτασης του Καναδά. Το ΑΕΠ της ανέρχεται για το έτος 2017 στα 329 δις USD ⁽³⁾.

(3) <https://www.statista.com/statistics/577535/gdp-of-quebec-canada/>

ΚΡΙΣΗ της ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

Το πρόβλημα της ενδεχόμενης απόσχισης του Κεμπέκ, γνωστό και ως "κρίση της ομοσπονδίας", έχει τις ρίζες του βαθιά μέσα στο χρόνο, καθώς ανάγεται στις πρώτες μέρες ίδρυσης ή, καλύτερα, σχηματισμού του κράτους του Καναδά, στην πρώτη αποικιακή περίοδο συνυφασμένη με την ευρωπαϊκή πολιτική εκπολιτισμού και συνάμα γενοκτονίας των αυτόχθονων πληθυσμών (ινδιάνων και εσκιμώων) στη Βόρεια Αμερική.

Σήμερα, ο Καναδάς αναγνωρίζει ως αυτόχθονες περίπου 600 «Πρώτα Έθνη» ή Ινδιάνους, τους Ινουίτ (άλλοτε αποκαλούνταν «Εσκιμώοι») και τους Μετί (φυλή μιγάδων που προέκυψε από την επιμειξία Ινδιάνων και λευκών - κυρίως γάλλων - αποίκων). Ο σημερινός πληθυσμός των αυτοχθόνων του Καναδά φτάνει το ένα εκατομμύριο περίπου. Οι αυτόχθονες ζητούν να δημιουργήσουν δική τους κυβέρνηση που θα έχει δικαιοδοσία στα θέματα που τους απασχολούν: διεκδίκηση εδαφών, κοινωνικά προβλήματα, κ.λπ.

Στις 12 Ιουνίου του 2008 ο Καναδάς ζήτησε επίσημα συγνώμη για την πολιτική του απέναντι στους Ινδιάνους της Αμερικής.

ΕΛΛΗΝΕΣ του ΚΑΝΑΔΑ

Ο πρώτος Έλληνας που πάτησε το πόδι του σε καναδικό έδαφος ήταν ο **Ιωάννης Φωκάς** ή Χουάν ντε Φούκα (**Juan de Fuca**), ναυτικός από την Κεφαλονιά που το **1592** εξερεύνησε για λογαριασμό του ισπανικού στέμματος τα στενά που φέρουν το όνομα Χουάν ντε Φούκα ανάμεσα στο νησί Βανκούβερ και την σημερινή Πολιτεία των ΗΠΑ, Ουάσιγκτον.

Στην απογραφή του **2001**, καταγράφηκαν **120.000 ελληνόφωνοι κάτοικοι** του Καναδά, που σημαίνει ότι 56% των Καναδών ελληνικής καταγωγής ομιλεί την ελληνική γλώσσα!

Οι περισσότεροι ελληνόφωνοι βρίσκονται στην ευρύτερη περιφέρεια του Τορόντο (πρωτεύουσα του Οντάριο) (65.000 άτομα περίπου), στο Μόντρεαλ (Κεμπέκ) (40.000 άτομα) και το Βανκούβερ (Βρετανική Κολομβία) (5.200 άτομα). Μικρότερες ελληνόφωνες παροικίες υπάρχουν στην πρωτεύουσα Οττάβα (2.300 άτομα), το Κάλγκαρι (Αλμπέρτα) (1.300 άτομα), το Έντμοντον (πρωτεύουσα της Αλμπέρτα) (1.000 άτομα), το Χάλιφαξ (πρωτεύουσα Νέας Σκωτίας) (1.000 άτομα) καθώς και διάσπαρτοι σε όλον σχεδόν τον Καναδά.

Οι Έλληνες μετανάστες της 1ης γενιάς ασχολήθηκαν κυρίως ως εργάτες σε βιομηχανίες, καθαριστές κτιρίων κ.λπ. ή σε οικογενειακές επιχειρήσεις όπως εστιατόρια, αρτοποιεία και παντοπωλεία.

Οι νεότερες γενιές εντάχθηκαν στην ευρύτερη καναδική κοινωνία και προόδευαν το εμπόριο, τις επιστήμες και τα γράμματα.

Οι Έλληνες μετανάστες εξακολουθούν να κατοικούν σε γειτονιές -ορόσημο γι' αυτούς- όπως: στο Παρκ-Εξτένσιον (Parc-Extension) και το Σόμεντυ (Chomedey) στην ευρύτερη περιοχή του Μόντρεαλ, και περί της λεωφόρου Ντάνφορθ (Danforth) στο Τορόντο. Είναι οργανωμένοι σε αστικές ή θρησκευτικές (ελληνορθόδοξες)

Κοινότητες και διαθέτουν ιδιωτικά ή ημιιδιωτικά ελληνικά σχολεία. Έλληνες ομογενείς της 2ης και της 3ης πια γενιάς μετέχουν στην πολιτική ζωή του Καναδά, είτε ως βουλευτές στο Κοινοβούλιο της χώρας, είτε ως επαρχιακοί βουλευτές, είτε ως δημοτικοί σύμβουλοι.

ΜΑΚΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η αρχική αποικιοποίηση από τους Γάλλους και κατόπιν από τους Βρετανούς και οι χρόνιες διαμάχες και συγκρούσεις μεταξύ τους για την κυριαρχία της αμερικανικής γης ανέδειξαν, τελικά, νικητές τους Βρετανούς.

Η σύγχρονη ιστορία του Κεμπέκ ξεκινάει με την άφιξη του **Γάλλου** εξερευνητή **Ζακ Καρτιέ** το **1534** και την δημιουργία των πρώτων γαλλικών αποικιών στις αρχές του 17ου αιώνα. Ο Σαμουέλ ντε Σαμπλαίν ίδρυσε την Πόλη του Κεμπέκ το 1608, στο σημείο όπου στενεύει ο ποταμός του Αγίου Λαυρεντίου. Το βολικό του σημείου που επιλέχθηκε εξηγείται μιας και *Κεμπέκ* σημαίνει *στενωπός* στην γλώσσα των αυτοχθόνων Αλγκόνκιν. Έτσι από τότε ξεκίνησε μία συστηματική προσπάθεια για τον γαλλικό εποικισμό της Βορείου Αμερικής. Οι Γάλλοι εγκαθίδρυσαν στο Κεμπέκ το φεουδαρχικό σύστημα διοίκησης. Δηλαδή ιεραρχικά ανώτεροι άρχοντες παραχωρούσαν σε ευνοούμενους ευγενείς κι αυτοί με τη σειρά τους σε υποτελείς εποίκους, εκτάσεις γης, τα γνωστά φέουδα, ενώ άλλοι έποικοι πήγαν στο Κεμπέκ είτε για να εργαστούν στα χωράφια των ευγενών, είτε για να γίνουν «δρομείς των δασών» ασχολούμενοι με το κυνήγι και την υλοτομία. Ταυτοχρόνως, ιεραπόστολοι πήγαν στην αποικία για να προσηλυτίσουν τους αυτόχθονες στον καθολικισμό.

Στα μέσα του 18ου αιώνα., και συγκεκριμένα στα πλαίσια του επταετή πολέμου με τη **μάχη του Κεμπέκ το 1759** οι γαλλικές αποικίες έπεσαν στα χέρια των Βρετανών (4).

(4) Να θυμήσουμε εδώ ότι ο **Επταετής Πόλεμος** έλαβε χώρα μεταξύ των ετών 1756 και 1763. Σε αυτόν ενεπλάκησαν όλες οι υπερδυνάμεις της Εποχής με εξαίρεση την Οθωμανική Αυτοκρατορία, και επηρέασε την Ευρώπη, τη Βόρεια και Νότια Αμερική, τη Δυτική Αφρική, την Ινδία και τις Φιλιππίνες. Θεωρούμενος πρελούδιο των Παγκοσμίων Πολέμων του 20ου αιώνα αλλά και ο σημαντικότερος ευρωπαϊκός πόλεμος από τον Τριακονταετή του 17^{ου} αιώνα, χώρισε για άλλη μία φορά την Ευρώπη σε δύο αντιμαχόμενους συνασπισμούς κρατών, υπό την καθοδήγηση της Βρετανικής Αυτοκρατορίας από τη μία και της Γαλλίας από την άλλη πλευρά. Για πρώτη φορά η Γαλλία, προσπαθώντας να αντισταθμίσει την ολοένα αυξανόμενη ισχύ της Βρετανίας και της Πρωσίας, δημιούργησε από τη δική της πλευρά μια μεγάλη Συμμαχία (Αυστρία, Ρωσία, Ισπανία, Σουηδία, κ.α) Η προσπάθεια αυτή στέφθηκε τελικά με αποτυχία καθώς η Βρετανία αναδείχθηκε η ισχυρότερη παγκοσμίως υπερδύναμη, αλλάζοντας τις ισορροπίες ισχύος στην Ευρώπη. Στην ιστοριογραφία μερικών χωρών, ο πόλεμος αυτός λαμβάνει σημειολογικά το όνομά του ανάλογα με τις δυνάμεις που συγκρούστηκαν στα συγκεκριμένα τοπικά θέατρα, π.χ Γαλλοϊνδιάνικος Πόλεμος χαρακτηρίζεται στις Ηνωμένες Πολιτείες. Στο γαλλόφωνο Καναδά, είναι γνωστός ως ο «Πόλεμος της Κατάκτησης», ενώ αποκαλείται Επταετής Πόλεμος στον αγγλόφωνο Καναδά.

Η υποταγή των Γάλλων αποίκων της Βόρειας Αμερικής στη Βρετανία με τις συνακόλουθες σχέσεις καταπίεσής τους, επισημοποιήθηκε με το τέλος του Επταετή Πολέμου το 1763 με την συνθήκη των Παρισίων όπου οι όροι της έδωσαν στην Αγγλία όλα τα εδάφη που διεκδικούσαν οι Γάλλοι εκεί. Έτσι η βρετανική σημαία κυμάτιζε πλέον σε ολόκληρο τον Καναδά.

Με την ίδια Συνθήκη, αναγνωρίστηκε μεν ότι το Κεμπέκ αποτελεί επαρχία αλλά οι κάτοικοί του όχι ξεχωριστό έθνος. Στα μετέπειτα χρόνια και λίγο πριν την επίσημη έναρξη της Αμερικανικής Επανάστασης, οι Βρετανοί, από φόβο μήπως οι Γάλλοι άποικοι συμμαχήσουν με τους ήδη εξεγερμένους Αγγλοσάξωνες αποίκους, **παραχώρησαν μία σχετική αυτονομία στους Γάλλους αποίκους που είχαν εγκατασταθεί στο Κεμπέκ.**

Με την «**Πράξη του Κεμπέκ**» του 1774, το Κοινοβούλιο της Βρετανίας αναγνώρισε στους *Καναδούς* (δηλαδή, στους γαλλοκαναδούς του Κεμπέκ) το δικαίωμα να χρησιμοποιούν την γαλλική γλώσσα σε επίσημα έγγραφα, το δικαίωμα να ασκούν την θρησκεία της επιλογής τους (δηλαδή, τον καθολικισμό), καθώς και το δικαίωμα να διατηρήσουν τον γαλλικό Αστικό Κώδικα, κάτι που ισχύει έως τις μέρες μας!

Με το τέλος της Αμερικανικής Επανάστασης το 1783, πολλοί από τους αγγλοσάξωνες αποίκους που παρέμειναν πιστοί στο βρετανικό στέμμα μετακινήθηκαν από τις Η.Π.Α προς τα εδάφη του Κεμπέκ δυτικά από τον ποταμό Οττάβα (τον ποταμό στις όχθες του οποίου είναι χτισμένη η σημερινή πόλη της Οττάβας). Έτσι φτάνουμε στο 1791 και σε συνταγματική πράξη, όπου οι Βρετανοί διαίρεσαν το Κεμπέκ σε Ανώτερο Καναδά (το σημερινό Οντάριο) και Κατώτερο Καναδά (το σημερινό Κεμπέκ), με ξεχωριστά τοπικά κοινοβούλια.

Έχει γίνει αντιληπτό από τα μέχρι τώρα λεχθέντα ότι η συνύπαρξη Γάλλων και Άγγλων κάθε άλλο παρά αρμονική ήταν στο Κεμπέκ.

Ωστόσο το 1837, οι γαλλόφωνοι κάτοικοι του Κεμπέκ υπό τον Λουί-Ζοζέφ Παπινώ (Louis-Joseph Papineau), όσο και οι αγγλόφωνοι άποικοι υπό τον Ρόμπερτ Νέλσον (Robert Nelson), ξεσηκώθηκαν χωρίς επιτυχία εναντίον της αυταρχικής βρετανικής διοίκησης

Μολοταύτα το από αποτέλεσμα ήταν ότι οι Βρετανοί ένωσαν το 1841 τις δύο αποικίες σε μία ενιαία διοίκηση με το όνομα «Επαρχία του Καναδά».

Όπως αναφέρθηκε εισαγωγικά το 1867, με τον βρετανικό νόμο που φέρει την ονομασία «Πράξη της Βρετανικής Βορείου Αμερικής» (British North America Act), η Επαρχία του Καναδά διαιρέθηκε ξανά σε δύο επαρχίες, το Κεμπέκ και το Οντάριο, οι οποίες μαζί με τις αποικίες («επαρχίες») του Νιου Μπράνσγουικ (Νέας Βρουσβίκης) και της Νέας Σκωτίας, ενώθηκαν για να δημιουργηθεί η «Κτήση του Καναδά» (Dominion of Canada).

Στα χρόνια που ακολούθησαν την δημιουργία της Καναδικής Συνομοσπονδίας (Confederetion), η πολιτική και οικονομική εξουσία στο Κεμπέκ περιήλθε σχεδόν αποκλειστικά στα χέρια των Αγγλόφωνων.

Οι γαλλόφωνοι, περιχαρακωμένοι σε μία συντηρητική κοινωνία που την όριζε η Καθολική Εκκλησία, βρέθηκαν να αποτελούν την μεγάλη, αλλά φτωγή και ανίσχυρη, εργατική τάξη της επαρχίας. Εδώ παρατηρούμε -κατά την ανάλυση του αμερικανού πολιτικού επιστήμονα **Lucian Pye** (1921-2008) στο έργο του «Political Culture and Political Development», έτους 1965, όσον αφορά τα στάδια κρίσης που οδηγούν προς αποσχιστικές τάσεις ενός μέρους από το όλον μιας υφιστάμενης κρατικής οντότητας- το **1ο στάδιο με στοιχεία κρίσης** που άπτονται με τη **Διανομή μέσω της επιλεκτικής**

εθνοτικής δυσπραγίας και της άνισης ανάπτυξης του κράτους!

Κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι γαλλόφωνοι αντιτάχθηκαν στην επιστράτευση και στην συγκέντρωση εξουσιών από την πλευρά της καναδικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης, προκαλώντας έτσι μία πρώτη σημαντική ρήξη στην ενότητα του Καναδά. Εδώ παρατηρούμε σύμφωνα με τον Pye το **2ο στάδιο** με **στοιχεία κρίσης** που σχετίζονται με τη **Διείσδυση** δια της απροθυμίας του τοπικού γαλλόφωνου πληθυσμού του Κεμπέκ να εφαρμόσει τις πολιτικές της κεντρικής διοίκησης!

Μεταπολεμικά το πρόβλημα οδήγησε σε πολλαπλές αντιθέσεις και κλιμακούμενες συγκρούσεις μεταξύ των γαλλόφωνων και αγγλόφωνων κατοίκων του Κεμπέκ.

Η εξίσωση του γαλλόφωνου απομονωτισμού, στα δύο της σκέλη, εμπεριείχε την οικονομική καταπίεση, την πολιτική, κοινωνική και την πολιτισμική καταπίεση κάτι που οδήγησε κατά Pye στο **3ο στάδιο** με **στοιχεία κρίσης Συμμετοχής** αφού οι Κεμπεκιώτες ζητούσαν ολόενα και περισσότερες αυτονομίες και δομές λήψης αποφάσεων για την Επαρχία.

Την ίδια χρονική περίοδο αυτή η συμπεριφορά επιδείχτηκε επίσης μέσω της απαξιοτικής στάσης και συμπεριφοράς της μειοψηφίας των γαλλόφωνων της Νέας Γης & Λάμπραντορ στο ενδεχόμενο ένωσης με τον Καναδά στην διάρκεια των δύο δημοψηφισμάτων που διεξήχθησαν το 1946 και το 1947 με το δίλλημα επιλογής ανάμεσα σε «υπεύθυνη κυβέρνηση», δηλαδή κυβέρνηση οικονομικά αυτοδύναμη, και την ένωση με τον Καναδά.

Για την ιστορία του παραδείγματος, τελικά προς συγκέντρωση ποσοστού άνω του ημίσεως -μιας και στο πρώτο δημοψήφισμα δεν είχε επιτευχθεί από καμμία πλευρά- κατά το δεύτερο δημοψήφισμα το 52% των κατοίκων της Νέας Γης επέλεξε την ένωση με τον Καναδά, και τελικά στις 31 Μαρτίου 1949, η κτήση της Νέα Γης και του Λαμπραντόρ έγινε η 10η Επαρχία της Καναδικής Ομοσπονδίας.

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ του ΝΤΕ ΓΚΩΛ 1967

Η θρυαλλίδα όσον αφορά το εγχείρημα του αποσχιστικού κινήματος του Κεμπέκ και της ριζοσπατικοποίησής του υπήρξε η αμφιλεγόμενη γαλλική φράση **Ζήτω το ελεύθερο Κεμπέκ!** (Γαλλικά: *Vive le Quebec libre!*) που ειπώθηκε σε ομιλία του προέδρου της Γαλλίας, **Σαρλ ντε Γκώλ**, στις 24 Ιουλίου του 1967 κατά τη διάρκεια επίσημης επίσκεψής του στον Καναδά με το πρόσχημα της παρουσίας του στην **Διεθνή και Παγκόσμια Έκθεση του 1967** ή **Expo 67** στο Μόντρεαλ του Κεμπέκ. Να τονιστεί εδώ η χρονική συγκυρία - μεταβλητή του υψηλού πολιτικού γοήτρου του Γάλλου ηγέτη μεταξύ των Κεμπεκιωτών.

Υποστήριξε με τον δικό του τρόπο την ιδέα της ενωμένης Ευρώπης (Κρατών - Εθνών), στην οποία και έβλεπε το μόνο αντιφάρμακο για την αυξανόμενη επιρροή των δύο υπερδυνάμεων της εποχής, γι' αυτό και αντιτάχθηκε τόσο σθεναρά για να μείνει η Βρετανία εκτός ΕΟΚ, καθώς διέκρινε τις στενές σχέσεις της με τις ΗΠΑ.

Γι' αυτό και το 1966 απέσυρε τα γαλλικά στρατεύματα από τις δυνάμεις του ΝΑΤΟ, αναγνωρίζοντας ότι ο οργανισμός κινούταν κάτω από αμερικανική πρωτοβουλία.

Συγκεκριμένα χιλιάδες γαλλόφωνοι κάτοικοι του Μόντρεαλ, παραληρούσαν

ανεμίζοντας σημαίες της Γαλλίας και της Επαρχίας τους το βράδυ της 24ης Ιουλίου 1967, καθώς ο Γάλλος πρόεδρος Σαρλ ντε Γκωλ τούς μιλούσε από τον εξώστη του δημαρχείου της πόλης. Τα ακριβή λόγια του που ενθουσίασαν το κοινό ήσαν:

«Η καρδιά μου πλημμυρίζει από τεράστια συγκίνηση, καθώς βλέπω μπροστά μου τη γαλλική πόλη του Μόντρεαλ... Εδώ, απόψε, και σε όλο το μήκος της διαδρομής μου, βρήκα μία ατμόσφαιρα που μοιάζει με την απελευθέρωση της Γαλλίας στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Επιπροσθέτως, σε όλη τη διαδρομή, παρατήρησα την τεράστια προσπάθεια που κάνετε για την πρόοδο, την ανάπτυξη και επομένως την απελευθέρωση... Όλη η Γαλλία ξέρει, βλέπει και ακούει τι γίνεται εδώ. Ζήτω το ελεύθερο Κεμπέκ! Ζήτω ο Γαλλικός Καναδάς! Ζήτω η Γαλλία!»

Οι δηλώσεις του Σαρλ ντε Γκωλ προκάλεσαν παγκόσμιο σάλο και πολιτικό σεισμό στην Οττάβα, την πρωτεύουσα του Καναδά. Στο μεταξύ κι ενώ ο Γάλλος πρόεδρος περιόδευε στις 25 Ιουλίου στη Διεθνή Έκθεση του Μόντρεαλ, όπου έγινε δεκτός με τρομερό ενθουσιασμό, στις 26 Ιουλίου συνήλθαν δύο αλληπάλληλες έκτακτες συνεδριάσεις του υπουργικού συμβουλίου του Καναδά.

Ο τότε πρωθυπουργός **Λέστερ Πίρσον** (περίοδοι πρωθυπουργίας 1963 - 1968) -και ενώ είχε ήδη από το 1963 συστήσει Επιτροπή πολυγλωσσίας και πολυπολιτισμού (5) όπως επίσης είχε πρωτοστατήσει -παρά τις αντιρρήσεις του προκατόχου του, **John Diefenbaker** (περίοδος πρωθυπουργίας: 1957 - 1962), στην υιοθέτηση καινούργιας σημαίας για τον Καναδά (**Maple Leaf flag**) απαλλαγμένη από τον μονομερώς βρετανικό union jack που εμπεριείχε η παλαιά- στις συνεδριάσεις του υπουργικού συμβουλίου δήλωσε:

«Μερικές δηλώσεις του Γάλλου προέδρου τείνουν να ενθαρρύνουν τη μικρή μειοψηφία του πληθυσμού μας που έχει στόχο να καταστρέψει τον Καναδά. Ο λαός του Καναδά είναι ελεύθερος. Οι Καναδοί δεν χρειάζονται απελευθέρωση».

(5) The **Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism**, also known as the **Bi and Bi Commission** was a Canadian royal Commission established on 19 July 1963, to enquire into and report upon the existing state of bilingualism and biculturalism in Canada and to recommend what steps should be taken to develop the Canadian Confederation on the basis of an equal partnership between the two founding races, taking into account the contribution made by the other ethnic groups to the cultural enrichment of Canada and the measures that should be taken to safeguard that contribution".

Ο Γάλλος πρόεδρος, μετά τη δήλωση αυτή, ακύρωσε την προγραμματισμένη για τις 27 Ιουλίου επίσκεψή του στην πρωτεύουσα Οττάβα, όπου θα είχε συνομιλίες με τον πρωθυπουργό και τους ομοσπονδιακούς ηγέτες της χώρας, και αποχώρησε επιδεικτικά για τη Γαλλία, έχοντας παραμείνει τέσσερις ημέρες στον Καναδά, αλλά μόνο στο έδαφος του γαλλόφωνου Κεμπέκ, πράγμα που είχε προσχεδιάσει, ώστε να υπογραμμίσει το ζήτημα της αυτονομίας της επαρχίας αυτής.

Το πέραςμα κατά Pye στο **4ο στάδιο με στοιχεία κρίσης Ταυτότητας** δια του εθνοσυμβολισμού μέσω ενός καταξιωμένου ομοεθνή για τους Κεμπεκιώτες ηγέτη σαν τον Σάρλ ντε Γκώλ είχε επιλεστεί!

Ο πρωθυπουργός του Κεμπέκ **Ντανιέλ Τζόνσον** δήλωσε στις 29 Ιουλίου:

«Η κυβέρνηση του Καναδά, υπό την πίεση εξτρεμιστικών στοιχείων, αισθάνθηκε υποχρεωμένη να κάνει μια δήλωση που εξανάγκασε τον φιλοξενούμενό μας να επιστρέψει στη Γαλλία παρακάμπτοντας την Οτάβα».

Για να γίνουν καλύτερα αντιληπτά τα τεκταινόμενα κατά τις δεκαετίες 1960 μα κυρίως 1970, στο Κεμπέκ συνέβη η λεγόμενη «**Ήσυχη Επανάσταση**», μία ριζική δηλαδή αλλαγή στην κοινωνία της επαρχίας η οποία χαρακτηρίστηκε από την εγκατάλειψη της προσκόλλησης στον καθολικισμό, την ενίσχυση των συνδικάτων, την αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος σε κοσμικά (δηλαδή μη θρησκευτικά) πρότυπα, την άνοδο του κεμπεκιώτικου εθνικισμού και την εθνικοποίηση του ηλεκτρισμού. Από τότε καθιερώθηκε ο όρος «Κεμπεκιώτης, -ισσα» σε αντικατάσταση του όρου «Γαλλοκαναδός, -ή», και τότε δημιουργήθηκε η εθνική εταιρεία ηλεκτρισμού Hydro-Quebec, που σήμερα είναι μία από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας στην Βόρειο Αμερική.

Η ΚΡΙΣΗ του ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1970

Στις 5 Οκτωβρίου 1970 στην πρωθυπουργία του Καναδά βρίσκονταν ο γαλλοκαναδός **Πιέρ Έλλιοτ Τρυντώ** (περίοδοι πρωθυπουργίας του: 1968 - 1979 & 1980 - 1984).

Αν και πολύ δημοφιλής στον αγγλόφωνο Καναδά, στο Κεμπέκ ήταν πάντα μια αμφιλεγόμενη προσωπικότητα για τη σκληρή του στάση απέναντι στους γαλλόφωνους εθνικιστές παρότι στα νεανικά του χρόνια, υπήρξε οπαδός του φασίζοντος γαλλοκαναδικού εθνικιστικού κινήματος, το οποίο είχε ως στόχο την απόσχιση του Κεμπέκ από την Καναδική Συνομοσπονδία και τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου γαλλόφωνου κράτους στην Βόρεια Αμερική. Κατά την περίοδο του Β' παγκοσμίου πολέμου αποπέμφθηκε από τον Καναδικό Στρατό για ανυπακοή και έτσι δεν συμμετείχε στον πόλεμο, όπως και πολλοί άλλοι κάτοικοι του Κεμπέκ.

Το φθινόπωρο του 1970 συνέβησαν μια σειρά από αιματηρά και βίαια γεγονότα στην Επαρχία του Κεμπέκ και ειδικότερα στην πόλη του Μόντρεαλ. Συντελέστηκαν δυναμικές αποσχιστικές κινήσεις και κλήθηκε ο στρατός, για να αντιμετωπίσει την έκρυθμη κατάσταση που είχε από καιρό διαμορφωθεί στο Κεμπέκ. Η αποκορύφωση μιας σοβούσας (:) από χρόνια κρίσης πυροδοτήθηκε εξαιτίας δύο απαγωγών κυβερνητικών αξιωματούχων. Αφενός του εμπορικού ακολούθου της Βρετανικής Πρεσβείας **James Cross** και αφετέρου του αντιπροέδρου της πολιτειακής κυβέρνησης του Κεμπέκ και υπουργού εργασίας **Pierre Laporte**.

Υπεύθυνα για τις απαγωγές ήταν μέλη της οργάνωσης Απελευθερωτικό Μέτωπο του Κεμπέκ (Front de Liberation du Quebec - **FLQ**) που είχε ιδρυθεί ήδη από το **1963**.

Ο πρώτος απήχθει μέσα από το σπίτι του. Συγκεκριμένα οι απαγωγείς έδρασαν μεταμφιεσμένοι σαν διανομείς και με το πρόσχημα της παράδοσης ενός πακέτου για τα - πρόσφατα τότε - γενέθλιά του μόλις η υπηρέτρια τους άφησε να εισέλθουν στην οικία τελέστηκε η απαγωγή. Ακολούθησε ανακοινωθέν προς τις Ομοσπονδιακές και Επαρχιακές Αρχές που περιείχε τα αιτήματα των απαγωγέων, τα οποία περιλάμβαναν μεταξύ άλλων την ανταλλαγή του Cross με χαρακτηριζόμενους ως «πολιτικούς

κρατούμενους» συντρόφους της οργάνωσης FLQ που 'χαν καταδικαστεί ή προσωρινά κρατηθεί από τις αστυνομικές αρχές καθώς και η αναπαραγωγή του μανιφέστου της οργάνωσης από την κρατική Καναδική Τηλεόραση (CBC).

Ο δεύτερος και πιο άτυχος των απαχθέντων -μιας και έχασε τελικά τη ζωή του αφού εκτελέστηκε από τους απαγωγείς του- απήχθει από την αυλή του σπιτιού του, ενώ έπαιζε ποδόσφαιρο με τον ανιψιό του.

Σημειωτέον από το 1963 έως το 1970 το εθνικιστικό Απελευθερωτικό Μέτωπο του Κεμπέκ είχε πυροδοτήσει πάνω από 95 βόμβες. Συνήθεις στόχοι στην εύπορη και βασικά αγγλόφωνη πόλη Westmount ήταν γραμματοκιβώτια που έφεραν το θυρεό των Καναδικών Ενόπλων Δυνάμεων.

Η μεγαλύτερη, ωστόσο, βομβιστική επίθεση ήταν αυτή κατά του Χρηματιστηρίου του Μόντρεαλ στις 13 Φεβρουαρίου 1969, η οποία προκάλεσε εκτεταμένες υλικές ζημιές, αλλά και τον τραυματισμό 27 ατόμων. Άλλοι στόχοι περιελάμβαναν το Δημαρχείο του Μόντρεαλ, τα γραφεία κατάταξης στην Βασιλική Έφιππη Αστυνομία, σιδηροδρομικές γραμμές, καθώς και εγκαταστάσεις του στρατού. Μέλη του Μετώπου, σε κινήσεις στρατηγικής, έκλεβαν αρκετούς τόνους δυναμίτη από στρατιωτικές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις, και, καθώς χρηματοδοτούσαν τις επιχειρήσεις τους με χρήματα από ληστείες τραπεζών, εξέφραζαν απειλές για νέες επιθέσεις στο εγγύς μέλλον.

Μέχρι το 1970, 23 μέλη του Μετώπου ήταν στη φυλακή, μεταξύ των οποίων τέσσερα μέλη καταδικασμένα για ανθρωποκτονίες κυρίως στη Μητροπολιτική περιοχή του Μόντρεαλ.

Όλο αυτό το εκρηκτικό εθνικιστικό και όχι μόνο μίγμα τελικά οδήγησε στην μοναδική εν καιρώ ειρήνης εφαρμογή του **“Νόμου περί Πολεμικών Μέτρων”** (War Measures Act) στην ιστορία του Καναδά, από τον Γενικό Κυβερνήτη της Χώρας Roland Michener, μετά από εντολή του πρωθυπουργού Πιέρ Τρυντώ (Pierre Trudeau), αφού αυτό είχε ζητηθεί από τον πρωθυπουργό του Κεμπέκ **Ρομπέρ Μπουρασά** (Robert Bourassa) και από το Δήμαρχο του Μόντρεαλ, Ζαν Ντραπώ (Jean Drapeau).

Η επιβολή των Πολεμικών Μέτρων έλαβε χώρα ταυτόχρονα με την ευρεία ανάπτυξη καναδικών στρατευμάτων σε όλο το Κεμπέκ και στην Οττάβα, κατ' εφαρμογή άλλης νομοθεσίας, δίνοντας την εντύπωση ότι είχε επιβληθεί στρατιωτικός νόμος, αν και ο στρατός παρέμεινε σε ρόλο υποστηρικτικό των πολιτικών αρχών του Κεμπέκ. Η αστυνομία εξοπλίστηκε επίσης με εκτεταμένες εξουσίες και προχώρησε σε συλλήψεις άνευ εντάλματος και προσωρινές κρατήσεις, χωρίς εγγύηση, 497 ατόμων, εκ των οποίων μόνο σε 62 απαγγέλθηκαν αργότερα κατηγορίες.

Κατά το χρόνο των γεγονότων, οι δημοσκοπήσεις σε όλο τον Καναδά (συμπεριλαμβανομένης της περιοχής του Κεμπέκ) έδειχναν ευρεία υποστήριξη για τη χρήση του νόμου περί Πολεμικών Μέτρων. Ωστόσο η επιβολή των έκτακτων αυτών μέτρων, (έληξαν τον Ιανουάριο 1971) επικρίθηκε εκείνη την εποχή από μερίδα σκεπτικιστικών περί της αναγκαιότητας επιβολής τους, που ακόμα και στις μέρες μας παράγει διχογνωμία μιας και πιστεύεται ότι τα μέτρα ήσαν υπερβολικά και το προηγούμενο που καθιερώθηκε ως προς την αναστολή των πολιτικών ελευθεριών

επικίνδυνο.

Η κριτική αυτή ενισχύεται από στοιχεία που αποδεικνύουν ότι αξιωματούχοι της αστυνομίας καταχράστηκαν τις εξουσίες τους και έθεσαν υπό κράτηση, χωρίς αιτία, εξέχοντες καλλιτέχνες και διανοούμενους που συνδέονταν με το κίνημα της ανεξαρτησίας του Κεμπέκ.

Τα γεγονότα του Οκτωβρίου 1970 ενίσχυσαν την υποστήριξη κατά της χρήσης βίας στο πλαίσιο των προσπαθειών για ανεξαρτησία του Κεμπέκ και διοχέτευσαν το κίνημα αυτό προς τη χρήση πολιτικών μέσων για την επίτευξη μεγαλύτερης αυτονομίας και ανεξαρτησίας συμπεριλαμβανομένης έκτοτε της υποστήριξης του φιλοανεξάρτητου Κόμματος Quebecois (**Parti Quebecois**), το οποίο κατάφερε στη συνέχεια να κερδίσει την άνοδό του στην επαρχιακή κυβέρνηση, το **1976**.

Βέβαια, το έτος 1976 έλαβε χώρα ένα μείζονος σημασίας γεγονός. **Η Μεγάλη Βρετανία** αναγκάστηκε να **προσφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο**.

Η προσφυγή έγινε από την κυβέρνηση του Εργατικού Κόμματος με πρωθυπουργό τον Τζέιμς Κάλαχαν. Είχε προηγηθεί η **ένταξη της χώρας στην τότε Κοινή Αγορά (ΕΟΚ)**, το **1973**, με κυβέρνηση του Συντηρητικού Κόμματος υπό την πρωθυπουργία του Έντουαρτ Χιθ, ο οποίος το Δεκέμβριο του ίδιου έτους είχε προειδοποιήσει το υπουργικό συμβούλιο της κυβέρνησής του ότι η χώρα αντιμετώπιζε τη σοβαρότερη οικονομική κρίση από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, σύμφωνα με απόρρητα στοιχεία που είναι τώρα διαθέσιμα στο κοινό. Στις 5 Ιουνίου **1975** η κυβέρνηση των Εργατικών προχώρησε στην διεξαγωγή **δημοψηφίσματος** με το ερώτημα παραμονή ή έξοδος της Βρετανίας απ' την Κοινή Αγορά.

https://www.huffingtonpost.gr/entry/vretania-kindenos-anavioses-tes-friktes-dekaetias-toe-1970-loyo-plethorismoe_gr_62fccd63e4b0f48a0202deed

Το 67,2% (17.378.581 ψήφοι) του βρετανικού λαού τάχθηκε υπέρ της συμμετοχής στην Κοινή Αγορά και 32,8% (8.470.073 ψήφοι) κατά. Η προσφυγή της ήδη ενταγμένης τότε στην ΕΟΚ, Μεγάλης Βρετανίας στο ΔΝΤ αποτελεί «σταθμό» στην πορεία της χώρας και αποτέλεσε καταλύτη μεταβολών τόσο στη βρετανική κοινωνία, όσο και στο πολιτικό σύστημα της χώρας, μα φυσικά και στα διαδραματιζόμενα γεγονότα στο Κεμπέκ του Καναδά.

Το φιλοανεξάρτητο Κόμμα Κεμπεκούα οδήγησε στην προκήρυξη δύο δημοψηφισμάτων για το καθεστώς του Κεμπέκ και την απόσχιση του από τον Καναδά, και δια αυτών κατά Ρυε **στο 5ο** και τελευταίο **στάδιο** με **στοιχεία κρίσης Νομιμοποίησης** εκφρασμένη μέσα από την επιθυμία για απόσχιση στα οποία όμως ηττήθηκε.

Στο ένα του **1980** το «όχι» στην απόσχιση του Κεμπέκ επικράτησε με **59,56%**.

Αντίθετα, στο άλλο του **1995** το ποσοστό ήταν οριακό!! Συγκεκριμένα υπέρ της απόσχισης ψήφισε το 49,42% και κατά το **50,58%**. Σε απόλυτους αριθμούς ψήφων: 2.362.648 είχαν ψηφίσει όχι στην απόσχιση, ενώ 2.308.360 είχαν ψηφίσει υπέρ.

Η πρόταση για ανεξαρτησία απορρίφθηκε μόλις από 54.288 ψήφους, σ' ένα σύνολο πληθυσμού στο Κεμπέκ τότε περίπου 7 εκατομμυρίων ανθρώπων.

Όταν το 1980 έγινε το δημοψήφισμα για την απόσχιση του Κεμπέκ από την Καναδική

Συνομοσπονδία, ο Τρυντώ υποσχέθηκε στους κατοίκους του μία νέα συνταγματική συμφωνία που θα επέτρεπε στο Κεμπέκ να βρει τη θέση που του άξιζε στον Καναδά.

Ωστόσο ο ακραίος της εθνοτικής ομάδας των γαλλοκαναδών, πρωθυπουργός του Κεμπέκ **Ρενέ Λεβέκ**, (περίοδοι θητείας: 1976 - 1985) αρνήθηκε να προσυπογράψει το 1982 το νέο σύνταγμα του Καναδά, εκτιμώντας ότι δεν ικανοποιούνταν τα αιτήματα των γαλλόφωνων της χώρας, παρότι είχε αποσαφηνιστεί ότι η Επαρχία θα είχε πρόσβαση στις εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και της ενέργειάς της, όπως και το ότι οι τομείς της υγείας και της παιδείας θα παρέμεναν υπό την αποκλειστική δικαιοδοσία του Κεμπέκ.

Στόχος των Κεμπεκιωτών ήταν (και εν μέρει είναι) η σύσταση μιας κρατικής οντότητας στηριγμένη σε **ασύμμετρο φεντεραλισμό** σε σχέση με την κεντρική ομοσπονδιακή διοίκηση του Καναδά διεκδικώντας **καθολικά και πρωταρχικά δικαιώματα!**

Στον αντίποδα υπάρχουν οι υπέρμαχοι διατήρησης μιας ενιαίας Καναδικής κρατικής οντότητας με στοιχεία **συμμετρικού φεντεραλισμού** ως προς τις συνιστώσες Επαρχίες παρέχοντας σειρά **δικαιωμάτων επανόρθωσης** προς εκτόνωση της κρίσης Ομοσπονδίας. (6)

(6) In the 1960s, the government of the Province of Quebec commissioned a report about the state of the French language in Quebec. The report showed that in some areas of the province residents who spoke only French were having difficulty finding employment and conducting everyday business. . The adoption of law Bill 63 /1969 fell short of the expectations of many citizens (among them many Quebec Nationalists) who expected that French would become the common public language of all Quebec residents. The main criticism of the law was that it kept in place the existing educational system, under which all Quebec residents could send their children to schools whose language of instruction was either French or English.

Σ' αυτό το μήκος κύματος αναφώνησε μια ομιλήτρια: **«ΑΙΗΘΙΝΑ Καναδικό επιτέλους»**. Ένα πλήθος 30.000 ατόμων ζητωκραύγασαν από καρδιάς σε απάντηση. Η ομιλήτρια; Η **Βασίλισσα Ελισάβετ Β΄ της Αγγλίας**. Το πλήθος; Εκείνοι που είχαν συγκεντρωθεί στην Οττάβα, πρωτεύουσα του Καναδά, στις 17 Απριλίου 1982, για να ακούσουν την εξαγγελία του «Νομοθετήματος του Συντάγματος, 1982».

Όμως για μια στιγμή! Δεν είναι ο Καναδάς κατ' ουσίαν χωριστό έθνος περισσότερο από έναν αιώνα τώρα; Πώς συνέβει ώστε το σύνταγμα του να προκηρυχθεί τόσο αργά;

Όσα κι άλλα τόσα απ' όσα έχουν απαριθμηθεί έως τώρα δεν φτάνουν για να κατανοήσουμε γιατί δεν φεύγει ενδόμυχα απ' τη σκέψη των Κεμπεκιωτών ο «πειρασμός» της αυτοδιάθεσης τους!

Τα αποτελέσματα των δημοψηφισμάτων νοούνται ως πύρρειος νίκη για την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, αφού ποτέ το πρόβλημα δε λύθηκε και εξακολουθεί να υφέρπει με περιόδους έξαρσης ή και ύφεσης.

Το 1987 ο πρωθυπουργός του Καναδά **Μπράϊαν Μαλρόνι** (περίοδοι πρωθυπουργίας 1984 - 1993) εξευμένισε τις κακές θύμησες των Κεμπεκιωτών από τη κρίση του Οκτώβρη 1970 με τροποποίηση στο ηπιότερο των διατάξεων επιβολής κατάστασης

πολιαρκίας. Στην Συμφωνία της λίμνης Μητς (Meech Lake Accord) πρότεινε ανεπιτυχώς τη σταδιακή αναθέωση διατάξεων του Συντάγματος του 1867 με την υιοθέτηση για το Κεμπέκ του όρου: «Distinct Society» / Διακριτή Κοινωνία.

Η αποκλιμάκωση της βίας μετά την τροπή των γεγονότων της κρίσης του Οκτωβρίου 1970 με την επιβολή κατάστασης πολιορκίας στο Κεμπέκ ήταν κύριο μέλημα όλων των μετέπειτα ομοσπονδιακών αρχών. Ωστόσο το «κουτί της Πανδώρας είχε ανοίξει» για περαιτέρω διεκδικήσεις από τους Κεμπεκιώτες!

Προς επίρρωση των προλεχθέντων αρκεί η δήλωση στην 5η επέτειο της κρίσης του Οκτώβρη, από τον ακραίο ηγέτη του κόμματος Quebecois, Rene Levesque:

« If I hadn't found, some three years before, my own essential and deeply held reasons for becoming a 'separatist,' then the October Crisis would have supplied as many as I'd ever need. And that is precisely what eventually happened to quite a number of previously uncommitted Quebecois – and even to some Quebecers ».

ΟΧΙ ΑΦΟΜΙΩΣΗ ΔΙΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ, ΑΛΛΑ ΑΝΤΙ-ΠΡΟΤΑΣΗ

Το ευτύχημα για την διατήρηση του άρτιου της Ομοσπονδίας του Καναδά ήταν ότι την καίρια στιγμή στη κρίση του Οκτώβρη 1970 σε μια άκρως ψυχροπολεμική εποχή μεταξύ Ανατολής - Δύσης και μ' ένα φιλελεύθερο Τρυντώ (Καναδό πρωθυπουργό) να διατηρεί από τη μια αγαστές σχέσεις με τον Κουβανό ηγέτη Φιντέλ Κάστρο και από την άλλη να επιτελεί δειλά έστω οικονομικά «ανοίγματα» με την κομμουνιστική Κίνα του Μάο -προκαλώντας «εκνευρισμό» στις ΗΠΑ του Νίξον-, **ΔΕΝ επιτελέστηκε μεγάλη υποστηρικτική σε απόσχιση κινητοποίηση του γαλλόφωνου πληθυσμού, παρότι υπήρχε σ' αυτόν ηθικό θέμα/αφήγημα (7).**

(7) Several years later, after extensive investigation, it became apparent that the FLQ was not the major paramilitary organization many had believed. It was an informal group, organized in small, autonomous cells, whose members dreamed of a separate and socialist Quebec. At the time of the October Crisis, the group had no more than thirty-five members

Φυσικά, η κατάσταση έχει οπωσδήποτε βελτιωθεί από πολλές απόψεις για το γαλλόφωνο πληθυσμό του Καναδά, και ιδίως του Κεμπέκ, όσον αφορά την οικονομία και την ανάπτυξη, τις επιτεύξεις του κινήματος των κοινωνικών δικαιωμάτων, που έδωσε μία ανάσα, καθώς αναγνώρισε τα θεμελιώδη δικαιώματά τους. Εντούτοις, το πολιτικό ζήτημα της ανισότητας παραμένει ακανθώδες, καθώς δεν αναγνωρίζεται ότι οι γαλλόφωνοι κάτοικοι του Κεμπέκ αποτελούν ένα έθνος μέσα στα οριοθετημένα όρια του κράτους του Καναδά.

Στην προσπάθεια κατανόησης των αποσχιστικών τάσεων της Επαρχίας του Κεμπέκ όπως αυτή εκδηλώνεται, εδώ και πενήντα χρόνια, (τουλάχιστον από το 1963 έτος ίδρυσης του FLQ) και σύμφωνα με τις επικρατούσες συνθήκες, έχει επίμονα ζητηθεί η δημοκρατική αναθεώρηση του Συντάγματος, που θα αναγνωρίζει το έθνος που κατοικεί στο Κεμπέκ και θα προχωρά σ' ένα συγκερασμό των δύο αυτών αντιφάσεων της καναδικής κοινωνίας, κάτι σαν ένα γάμο μεταξύ των γαλλόφωνων και των αγγλόφωνων, σε βάση καλής θέλησης και, φυσικά, ισοτιμίας.

ΤΙ ΜΕΛΛΕΙ ΓΕΝΕΣΘΑΙ

Εντούτοις, υπάρχει εναλλακτική λύση!! Ούτε ανεξαρτησία, αλλά ούτε και παραγκώνιση του ζητήματος, δηλαδή να θεωρηθεί ότι δεν υφίσταται και να αναμένεται η επίλυση διά... μαγείας, με την παράλληλη διατήρηση του υφιστάμενου "status quo".

Το ζήτημα του Κεμπέκ έχει δύο όψεις. Σε πρώτο επίπεδο, είναι το δημοκρατικό ζήτημα και το δικαίωμα των εθνοτήτων που απαρτίζουν το μωσαϊκό της χώρας, να είναι ίσες και απολύτως σεβαστές, καθώς και να μη χρησιμοποιούνται πολλαπλοί μέθοδοι χειραγώγησης και καταπίεσης, όπως οικονομικές, νομικές και απειλές, όχι μόνο κατά του λαού του Κεμπέκ, αλλά και των άλλων εθνοτήτων. Σε δεύτερο επίπεδο, να γίνει κατανοητό και να αποσαφηνιστεί ποια είναι τα πραγματικά συμφέροντα όλων των Καναδών τόσο των γαλλόφωνων όσο και των αγγλόφωνων.

Η λύση και το συμφέρον των Καναδών δεν είναι η ανεξαρτησία ή η απόσχιση του Κεμπέκ, αφού κάτι τέτοιο θα συντελέσει στην αποδυνάμωσή του, και πόσο μάλλον έχοντας ένα ισχυρότατο γείτονα / «ελέφαντα» όπως είναι οι Η.Π.Α κατά τη ρήση του αλλοτινού πρωθυπουργού του Καναδά Πιέρ Τρυντώ (8) είναι κάτι που δεν θα παρέλθει απαρατήρητο

(8) Key phrase of Prime Minister Pierre Trudeau:

“Canada will be a strong country when Canadians of all provinces feel at home in all parts of the country, and when they feel that all Canada belongs to them.”

Τα πλεονεκτήματα που παρατηρούνται στο ομοσπονδιακό κράτος του Καναδά συνοψίζονται πλέον στα ακόλουθα:

- 1) Τα μέλη (Επαρχίες & Εδάφη) διατηρούν το δικαίωμα της συνέχισης και τήρησης των παραδόσεων και των εθίμων τους.
- 2) Διατηρείται η αυτονομία των μελών, ενώ παράλληλα ακολουθείται ενιαία διαχείριση επί των σπουδαιότερων ζητημάτων (π.χ. οικονομικά, αμυντικά, εξωτερικών σχέσεων κ.λπ.)
- 3) Η δε συνοχή της κεντρικής διοίκησης εξασφαλίζει την πλήρη ενότητα μεταξύ των μελών.

Κύριο μειονεκτήμα που παρουσιάστηκε κυρίως από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 και κορυφώθηκε στις επόμενες δεκαετίες σε επίπεδο σχέσεων ομοσπονδιακού κράτους του Καναδά και Επαρχίας του Κεμπέκ (και όχι μόνο) ήταν ότι η εσωτερική νομοθεσία των Επαρχιών δεν είναι ομοιογενής με συνέπεια να δημιουργούνται τακτικά θέματα προστριβών ή συγκρούσεως δικαίων σε σχέση πάντα και με το δίκαιο του κεντρικού ομοσπονδιακού κράτους, και ειδικότερα σε θέματα συντρέχουσας αρμοδιότητας. «Συντρέχουσα αρμοδιότητα» θυμίζουμε - σημαίνει ότι τόσο η Ομοσπονδιακή - Κεντρική Διοίκηση όσο και οι Επαρχίες - Μέλη της μπορούν να εκδίδουν νομικά δεσμευτικές πράξεις σε έναν συγκεκριμένο τομέα. (π.χ ενέργεια) Ωστόσο, οι Επαρχίες μπορούν να εκδίδουν τέτοιες πράξεις μόνον όταν η Οττάβα δεν έχει ασκήσει την αρμοδιότητά της ή έχει δηλώσει ρητά ότι έπαψε να την ασκεί.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Ο αμερικανός **Allen Edward Buchanan** (1948 -) στο έργο του: «Secession: The Morality of Political Divorce From Fort Sumter (9) to Lithuania and Quebec», 1991 είναι ο κατ' εξοχήν φιλόσοφος που όρισε τις θεωρητικές συντεταγμένες για τη συζήτηση των κανονιστικών παραμέτρων του δικαιώματος για απόσχιση. Για τον Buchanan, υπάρχουν δύο κυρίως ομάδες επιχειρημάτων για την απόσχιση:

(9) The **Battle of Fort Sumter** (April 12–13, 1861) was the bombardment of Fort Sumter near Charleston South Carolina by the Confederate States Army, and the return gunfire and subsequent surrender by the United States Army, that started the American Civil War.

Οι θεωρίες για τα «δικαιώματα επανόρθωσης» (remedial right only) και αυτές για τα «κατ' αρχήν δικαιώματα» (primary right), που εμπίπτουν στα καθολικά ανθρωπίνια δικαιώματα της αναγνώρισης και αυτοδιακυβέρνησης.

Σύμφωνα με την πρώτη γραμμή θεμελίωσης του δικαιώματος για απόσχιση: τα επιχειρήματα περί επανόρθωσης, υφίσταται μόνον, αν η ομάδα που διεκδικεί την απόσχισή της (στην προκειμένη περίπτωση γαλλοκαναδοί του Κεμπέκ) έχει υποβληθεί σε σοβαρή και συστηματική άδικη μεταχείριση από την κυρίαρχη ομάδα (Άγγλοι) που ελέγχει το ενιαίο στην θεματική του κράτους του Καναδά, και η απόσχιση είναι αναγκαία για να διασφαλισθεί η φυσική και πολιτισμική επιβίωση της ομάδας των Κεμπεκιωτών / Γαλλοκαναδών που διεκδικεί την απόσχισή της.

Σημειώνεται ότι τα επιχειρήματα περί επανόρθωσης για απόσχιση, δικαιολογούν πιο φυσικά τις προσπάθειες για εδαφική αποσκίρτηση και διχοτόμηση, είτε με την έννοια της ανάκτησης πατρογονικών εστιών είτε με τη δημιουργία προστατευμένου, με κάποιου είδους σύνορα, δημοσίου χώρου που να εξασφαλίζει προστασία.

Η εμμονή του αλλοτινού πρωθυπουργού του Κεμπέκ, Λεβέκ στο σύμβολο της φερόμενης «καταπίεσης των Κεμπεκιωτών», και στην επίκληση των όσων κακώς συνέβησαν μετά την επαχθή για τους γάλλους αποίκους συνθήκη των Παρισίων το 1763 ή στα πιο πρακτικά η μη ομαλή εύρεση εργασίας, στο αγγλοκρατούμενο Κεμπέκ, είχε ακριβώς αυτόν το σκοπό.

Η δεύτερη γραμμή επιχειρημάτων αφορά τα **καθολικά και πρωταρχικά δικαιώματα απόσχισης**. Αυτά και ανεξαρτήτως ιστορικών ιδιαιτεροτήτων και περιστάσεων είναι δικαιώματα απόσχισης που έχουν κάποια άτομα ή ομάδες και, κυρίως, ασχέτως αν έχουν υποβληθεί σε κακομεταχείριση ή αν η απόσχιση είναι αναγκαία για την επιβίωσή τους.

Αλλά, και σε τούτα, ο Buchanan περιορίζει το δικαίωμα στην ύπαρξη συγκεκριμένων συνταγματικών ρυθμίσεων που να προβλέπουν τη συναινετική απόσχιση μιας ομάδας από ένα κράτος.

Φυσικά αυτό ισχύει περισσότερο σε **συνομοσπονδιακά κράτη**, όπου τα «συνιστώντα» κρατίδια ή πολιτείες και οι εθνικές ομάδες που τα συνιστούν διατηρούν από συστάσεως της συνομοσπονδίας τα κυριαρχικά τους δικαιώματα και, συνεπώς, το δικαίωμα της απόσχισης.

Κάτι τέτοιο δεν ισχύει (πλέον) στην περίπτωση του Κεμπέκ μιας και το Ανώτατο

Δικαστήριο του Καναδά απεφάνθει το **1997** ότι κάθε μονομερής απόσχιση Επαρχίας θεωρείται αντισυνταγματική. (10)

(10) In 1997, the Supreme Court ruled that unilateral secession by a province would be unconstitutional and the Clarity Act was passed by parliament, outlining the terms of a negotiated departure from Confederation.

Ακόλουθο επιστέγασμα της δικαστικής απόφασης προς την διασφάλιση της ... «αρτιμέλειας» του Καναδά υπήρξε το **2000** το αποσαφηνιστικό νομοθέτημα «**Clarity Act**» (γνωστό και ως **Bill C-20**). (11)

(11) The *Clarity Act* (French: *Loi sur la clarte referendaire*) (known as **Bill C-20** before it became law) (the *Act*) is legislation passed by the Parliament of Canada that established the conditions under which the Government of Canada would enter into negotiations that might lead to secession following such a vote by one of the provinces. The Clarity Bill (C-20) was tabled for first reading in the House of Commons on 13 December 1999. It was passed by the House on 15 March 2000, and by the Senate, in its final version, on 29 June 2000.

Σε αντιδιαστολή ο αμερικανός διανοούμενος Buchanan παραβάει ότι παραμένει διαφιλονικούμενη η περιπτωσιολογία, αν το Σύνταγμα της Αμερικανικής Συνομοσπονδίας, (American Confederation), των ΗΠΑ, επέτρεπε στις Νότιες Πολιτείες να αποσχισθούν κατά την έναρξη του αμερικανικού εμφυλίου πολέμου. (1861 - 1865) πολλώ δε μάλλον που τότε η θέση του προέδρου των ΗΠΑ είχε μικρή επίδραση στην καθοδήγηση του συνόλου της οικονομίας των Πολιτειών που απάρτιζαν την Ομοσπονδία.

Σ' αυτήν την οπτική, στις μέρες μας η αναγνώριση ενός καθολικού δικαιώματος απόσχισης είναι άκαιρη και αντιπαραγωγική, αφού όλο και περισσότερες πολυεθνικές χώρες για την ώρα προσβλέπουν σε εσωτερικές, πολυπολιτισμικές και πολυαδικές συνταγματικές (λ.χ ομοσπονδιακές, κ.λπ) ρυθμίσεις για να διευθετήσουν ειρηνικά τις κεντρόφυγες εθνικές και πολιτισμικές τάσεις και οράματα ομάδων του πληθυσμού τους.

Σ' αυτήν ακριβώς την κατεύθυνση κινούνται και τα εκλογικά αποτελέσματα που διεξήχθησαν στην Επαρχία του Κεμπέκ τα έτη 2018 & 2014 απομονώνοντας ακραίες φωνές σαν αυτές της έως το 2014 πρωθυπουργού **Πωλίν Μαρουά** (περίοδος πρωθυπουργίας, 2012 - 2014). (12)

(12) Η Πωλίν Μαρουά, λαμβάνοντας υπόψη την μεγάλη απήχηση που 'χε σε μεγάλο μέρος των πολιτών η προς νήφιση Χάρτα των αξιών του Κεμπέκ, όπως επίσης η νέα Χάρτα για την γαλλική γλώσσα που θα επέκτεινε την χρήση της γαλλικής γλώσσας στην μεταλυκειακή εκπαίδευση και στις μικρές επιχειρήσεις και στην κατάργηση των διευκολύνσεων που υπήρχαν σχετικά με την μετεγγραφή γαλλόφωνων μαθητών στα αγγλόφωνα ιδιωτικά σχολεία, αποφάσισε την προκήρυξη γενικών εκλογών στις 7 Απριλίου 2014 ώστε να υπάρξει κυβέρνηση πλειοψηφίας. Η προεκλογική εκστρατεία, αν και αρχικά επικεντρώνονταν στα θέματα της οικονομίας και της χάρτας που προωθούσε την απαγόρευση της χρήσης των θρησκευτικών εμβλημάτων στις δημόσιες υπηρεσίες, κατέληξε να αναφέρεται στη πιθανότητα προκήρυξης νέου δημοψηφίσματος για την ανεξαρτησία του Κεμπέκ και στα πολιτικά σκάνδαλα διαφθοράς. Ωστόσο το αποτέλεσμα ήταν η συντριβή του Παρτί Κεμπεκούα στις γενικές εκλογές της χρονιά εκείνης.

Δεδομένου του μεγάλου αριθμού πολυεθνικών κρατών και της επικίνδυνης προοπτικής ενός ντόμινο αποσχίσεων, που θα είναι υπονομευτικό και της ίδιας της αρχής της δημοκρατίας, η οποία προϋποθέτει τη συνέχεια και σταθερότητα του «δήμου» για να ευδοκιμήσει, **έμφαση πρέπει να δίδεται στην ενθάρρυνση και**

διευκόλυνση συνταγματικών ρυθμίσεων και όχι στον πολλαπλασιασμό των στρατηγικών «εξόδου» από το ενιαίο κράτος του Καναδά. –

Όρια της Επαρχίας του Κεμπέκ.

The **flag of Quebec**, called *the Lily-flowered* represents the province of Quebec. It was the first provincial flag officially adopted in Canada, first shown on January 21, 1948, at the Parliament Building of the National Assembly in Quebec City.

Ο Γάλλος Πρόεδρος *Charles Andre Joseph Marie de Gaulle* στην περίφημη ομιλία του στις 24/7/67 από τον εξώστη του δημαρχείου της πόλης Μόντρεαλ στο Κεμπέκ.

Ο Πρωθυπουργός του Καναδά / Prime Minister of Canada, *Pierre Elliott Trudeau*.

Η εθνική σημαία του Καναδά, γενικά γνωστή ως Φύλλο Σφενδάμνου (*Maple Leaf*) ή Μονόφυλλη στα γαλλικά (*l'Unifolie*).

Η σημαία αυτή υιοθετήθηκε το 1964 και έκανε την πρώτη εμφάνισή της στις 15 Φεβρουάριου 1965. Η ημερομηνία αυτή εορτάζεται κάθε χρόνο ως Ημέρα της Σημαίας.

Ο δολοφονηθείς υπουργός του Κεμπέκ *Pierre Laporte*. Quebec minister *Pierre Laporte* was kidnapped and killed during the October Crisis in 1970.

Πολιτικός χάρτης του Καναδά